

Nasjonal produktspesifikasjon

for arealplan og digitalt planregister

Versjon 1. juli 2009

[Forskrift av 26. juni 2009 nr. 861](#) om kart, stedfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister referer i §§ 9 annet og fjerde ledd, 10 første og tredje ledd og 12 tredje ledd til denne spesifikasjonen for utfyllende regler om hvordan arealplaner skal fremstilles og digitalt planregister utformes.

Spesifikasjonen regulerer forhold av mer teknisk art som ikke egner seg like godt for å bli tatt inn i forskriftsteksten. Like fullt er innholdet i forskriften bindende så langt det i forskriften er vist til spesifikasjonen.

Produktspesifikasjonen er et samledokument som omfatter mer enn hva som normalt betegnes som produktspesifikasjon etter SOSI-standardisering. Det er kun Del 3 som følger malen for SOSI-produktspesifikasjon slik det er fastsatt i SOSI-standardisering. Eventuelle endringer i Del 3 forutsetter at man følger de prosedyrer som gjelder for SOSI-standardiseringen. For endringer i de øvrige delene av spesifikasjonen er det ikke tilsvarende krav til prosedyrer og endringer vil skje ved behov, mest i form av suppleringer. Det må påregnes at dokumentene suppleres relativt hyppig (løpende) i begynnelsen. Brukere av spesifikasjonen bør derfor gjøre det til regel at man forholder seg til dokumentene som ligger på departementets hjemmeside, som vil være de oppdaterte versjonene. Alle dokumenter vil ha endringslogg slik at man kan se hvor det er gjort endringer.

Spesifikasjonen består p.t. av følgende deler:

- Del 1. Spesifikasjon for plankart
- Del 2. Spesifikasjon av tegneregler
- Del 3. SOSI-produktspesifikasjon for digitalt planregister
- Del 4. Foreløpig spesifikasjon av digitalt planregister

Spesifikasjonen Del 4 vil i løpet av høsten 2009 bli ferdigstilt i første versjon. En egen arbeidsgruppe som Miljøverndepartementet har nedsatt arbeider med dette. Det vil også bli utarbeidet en Del 5 som skal omhandle krav til digitalt planregister når det gjelder tjenester og grensesnitt. Dette arbeidet kan ikke ferdigstilles før den forannevnte arbeidsgruppe er ferdig med Del 4. Forskriftens bestemmelser om digitalt planregister trer i kraft 1. januar 2010 og arbeidet med Del 4 og 5 har av denne grunn høyeste prioritert.

Dagens [Veileder T-1412](#) om digitale planer etter plan- og bygningsloven vil også bli oppdatert og sannsynligvis innarbeidet i spesifikasjonen som Del 6.

0 Innledning

Innholdsfortegnelse

0	Innledning	2
0.1	Overordnede rammer	3
0.2	Ansvarlig for spesifikasjonen	3
0.3	Endringslogg for spesifikasjon	3
0.4	Endringslogg Del 0	4
0.5	Definisjoner	4
0.6	Referanser	8

Utgått versjon

0.1 Overordnede rammer

Overordnede dokumenter for denne spesifikasjonen er følgende:

Dokumentnavn:	Dato/sist revidert:
Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plandelen)	Lov av 27. juni 2008 nr 71, sist endret ved lov av 8. mai 2009 nr. 27
Forskrift om kart, stedfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister	Fastsatt av Miljøverndepartementet 26. juni 2009
SOSI-standard, objektkatalog for plandata	Vedtatt 8. mai 2009 Publisert 25. mai 2009

Det vises også til

- Miljøverndepartementets veiledningsmaterieill: www.planlegging.no.
- Norge digitalt om plandata:
http://www.statkart.no/Norge_digitalt/Norsk/Plandata/SOSI_for_ny_PBL/
- Statens kartverk sine sider om SOSI standardisering: <http://www.statkart.no/sosi/welcome.htm>

0.2 Ansvarlig for spesifikasjonen

Miljøverndepartementet er ansvarlig for utarbeidelse og innhold i "Nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister".

Spesifikasjonen har hovedfokus på å formidle krav og bestemmelser for arealplan (spesielt plankart) og planregister. Ved behov for ytterligere veiledning vises det til Miljøverndepartementets veileder om kart og plan med utfyllende temaveiledere som med det første vil bli ajourført med grunnlag i bestemmelsene i ny plan- og bygningslov <http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/dok/veiledninger/2006/plan-og-kart-etter-plan-og-bygningsloven.html?id=450048>.

0.3 Endringslogg for spesifikasjon

Dette er første versjon bestående av følgende deldokumenter:
(Hver del har egen endringslogg)

Deldokumentnavn:	Dato/sist revidert:	Antall sider:
Del 0. Innledning	1. juli 2009	8 s
Del 1. Spesifikasjon for plankart	1. juli 2009	24 s
Del 2. Spesifikasjon av tegneregler	1. juli 2009	32 s
Del 3. SOSI-produktspesifikasjon for digitalt planregister	1. juli 2009	2 s
Del 4. Spesifikasjon av planregister	1. juli 2009	4 s
Vedlegg Del 4. Eksempel planregister med planoversikt (Excel)	1. juli 2009	1 s
Vedlegg Del 4. Eksempel på kartillustrasjon for	1. juli 2009	1 s

planregister med planoversikt		
-------------------------------	--	--

0.4 Endringslogg Del 0

Overskrift	Dato/sist revidert:

0.5 Definisjoner

Etterfølgende definisjoner er gitt i forskrift av 26. Juni 2009 om kart, stedfestet informasjon, arealformål og kommunalt planregister.

0.5.1 Endelig vedtatt arealplan

Definisjon:

Endelig vedtatt arealplan: arealplan med tilhørende bestemmelser som gjennom statlig, regionalt eller kommunalt vedtak etter plan- og bygningsloven har fått rettsvirkning.

(§ 2 bokstav a)

Merknader:

Endelig vedtatt plan er plan som gjennom kommunens endelige vedtak, og eventuelt departementets godkjenning eller stadfesting, har fått rettsvirkning. Kompetansen (myndighetsgrunnlaget) til å vedta og godkjenne kommuneplanen, herunder kommunedelplan, framkommer av plan- og bygningsloven § 11-15, jf. § 11-16. Her framgår det at kommuneplanens arealdel får rettsvirkning etter vedtak i kommunestyret, dersom det ikke er rettet innsigelse mot planen. Kommuneplanens arealdel som det er rettet innsigelse mot, eventuelt den del av planen det er rettet innsigelse mot, er avhengig av departementets vedtak for å få rettsvirkning. Kompetansen til å vedta og stadfeste reguleringsplan framkommer av plan- og bygningsloven § 12-4, jf. § 12-13. Her framgår det at reguleringsplan som det ikke er rettet innsigelse mot, som hovedregel får rettsvirkning etter vedtak i kommunestyret, mens reguleringsplan som det er rettet innsigelse mot, er avhengig av departementets vedtak. Reguleringsplan kan påklages. Kommunen, klageinstans eller annet overordnet organ kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort, jf. forvaltningsloven § 42. Er slik beslutning fattet før reguleringsplanen først rettsvirkning når klagefristen er ute, eller klagen er avgjort. Utsatt iverksetting kan begrenses til å gjelde deler av planen. I så fall har de deler av planen som ikke omfattes av beslutningen rettsvirkning. Kommuneplanens arealdel kan ikke påklages, men det kan rettes innsigelse mot slik plan.

0.5.2 Digital arealplan

Definisjon:

Digital arealplan: arealplan egnet for elektronisk databehandling i en form som representerer planen på en fullstendig og entydig måte.

(§ 2 bokstav b)

Merknader:

Digital arealplan skal være i henhold til nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister, jf. § 10 tredje ledd tredje punktum. Digital arealplan skal følgelig ha en fullstendig og entydig representasjon av plankartet i vektorformat i praksis basert på SOSI, som er nasjonal standard. Arbeidet med SOSI-standarder har som mål å etablere og vedlikeholde et strukturert sett av standarder

for informasjon vedrørende objekter eller fenomener som er direkte eller indirekte stedfestet. Arbeidet er nært knyttet opp mot internasjonale standarder under ISO/TC 211, og utgjør profiler, retningslinjer eller utfyllende spesifikasjoner til disse, tilpasset norske forhold. Det er en klart uttrykt strategi at dagens SOSI-standard skal konvergere mot internasjonale standarder (mest sannsynlig GML). Når et plankart inngår i en digital arealplan representeres det i form av en definert datamodell med tilhørende geodata på vektorform. Et plankart kan også presenteres i rasterformat og dermed være digital, men et slikt rasterkart tilfredsstiller ikke forskriften krav til plankart. Foruten plankart består en digital arealplan av planbestemmelser og planbeskrivelse, jf. § 9 første ledd. Bestemmelsene og planbeskrivelsen er ikke i vektorformat, men må presenteres i annet digitalt format, for eksempel i form av PDF eller tiff. Forskriften stiller krav om at det må benyttes godkjent dokumentformat for arkivering, hvilket i praksis vil si den til enhver tid gjeldende NOARK-standard. I forbindelse med ny plan- og bygningslov 2008 er SOSI for plandata oppdatert i en ny versjon 4.1 (mai 2009). Det er ventet flere justeringer i modellen i tiden som kommer etter hvert som man vinner erfaringer med den nye loven. Statens kartverk er sekretariat for [SOSI standardisering](#).

0.5.3 Plankart

Definisjon:

Plankart: framstilling av arealplan på kart.
(§ 2 bokstav c)

Merknader:

Plankartet inneholder opplysninger som kan være gjenstand for vedtak (dvs. plandata jf. egen definisjon) og det bakgrunnskartet vedtaket presenteres på (basiskartet, jf. egen definisjon), samt annen tilhørende informasjon, herunder tegnforklaring, jf. § 9 siste ledd. Plankartet kan gjelde endelig vedtatt plan og ha rettslig virkning, være forslag eller utkast til slik plan, eller gjelde opphevet eller utgått plan. Begrepet plankart dekker alle plantypene etter plan- og bygningsloven (kommuneplanens arealdel, områdereguleringsplan, detaljreguleringsplan, statlig og regional arealplan). Et plankart er et dokument som enten er analogt eller digitalt. En forutsetning for at det kan vedtas som en digital plan er at den aktuelle plandatafilen er digitalt signert. Uten slik digital signering er det papirdokumentet som er originaldokumentet. Originaldokumentet vil da være på papir (med signert plankart), men eksemplarer (kopier) kan være i digital eller analog form. Den signerte papirooriginalen arkiveres i planarkivet. Kopier av originalen skal være identisk, jf. § 11 femte ledd. Krav til plankart framgår også av §§ 9 og 10.

0.5.4 Plandata

Definisjon:

Plandata: geodata i digital arealplan som er gjenstand for vedtak etter plan- og bygningsloven.
(§ 2 bokstav d)

Merknader:

Plandata er den delen av en digital arealplan som er stedfestet, vanligvis ved å være framstilt på et plankart, og som er gjenstand for vedtak. For en reguleringsplan omfatter dette arealformål og hensynssoner etter plan- og bygningsloven §§ 12-5 og 12-6 som er stedfestet, og rettslige virkninger av reguleringsbestemmelser etter plan- og bygningsloven § 12-7 som er stedfestet. For kommuneplan omfatter dette arealformål, hensynssoner og bestemmelser etter plan- og bygningsloven §§ 11-7 til 11-11 som er stedfestet, samt eventuelle stedfestede konsekvenser av planens retningslinjer for øvrig. Men også planbestemmelsene og planbeskrivelsen, jf. § 9 første ledd, må i praksis anses å være plandata, selv

om denne informasjonen vil være på annet format enn plandataene for et plankart. Plandata kan relatere seg til endelig vedtatt plan med rettslig virkning, eller gjelde forslag eller utkast til slik plan, eller gjelde opphevet del av plan, eller være utgått på annen måte. Basiskart (jf. egen definisjon) vil ikke være en del av plandataene. Planer som utarbeides skal være kodet i henhold til nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister, jf. § 10. Privat forslag til detaljregulering som sendes kommunen skal vedlegges dokumentasjon for at innholdet i datasettet samsvarer med slike krav, jf. § 10 tredje ledd annet punktum.

0.5.5 Basiskart

Definisjon:

Basiskart: geodata i plankart som ikke er gjenstand for vedtak.
(§ 2 bokstav e)

Merknader:

Basiskartet er det bakgrunnskartet som benyttes for å framstille planvedtaket, dvs. det kart som danner underlag (gir geografisk referanse) for plandataene, eller det "kart som planen tegnes på" slik det ble uttrykt i bygningsloven av 1924. Selv om basiskart er et formelt begrep, vil produksjonsprosessen ofte være lagt opp slik at det ikke er hensiktsmessig å tegne ut basiskartet som et selvstendig dokument. Etter § 9 femte ledd skal det være tydelig skille mellom plandata og basiskart. Etter § 10 tredje ledd første punktum skal private detaljreguleringsforslag som en hovedregel alltid leveres med basiskart. Plankart skal ha påtegning om dato og kilde for basiskartet. Normalt vil dato være uttrekksdatoen fra det offentlige kartgrunnlaget (jf. egen definisjon).

0.5.6 Det offentlige kartgrunnlaget

Definisjon:

Det offentlige kartgrunnlaget: en samling geodata som kommunene, Statens kartverk og andre offentlige etater har ansvar for og som består av et representativt, systematisk og tematisk ordnet utvalg geodata knyttet til administrative, juridiske, fysiske, miljøfaglige og infrastrukturmessige forhold.
(§ 2 bokstav f)

Merknader:

Det offentlige kartgrunnlaget danner det generelle kartgrunnlaget for plan- og byggesaksbehandlingen i hele kommunen. Ved utarbeiding av en konkret arealplan, kan det være nødvendig å supplere det offentlige kartgrunnlaget med mer detaljert eller nøyaktig kartlegging. Kommunen kan pålegge forslagsstiller eller søker å utarbeide nødvendig kartgrunnlag tilpasset den foreslåtte planen eller tiltaket. På basis av dette og eventuell annen informasjon innhentet i sakens anledning, utarbeides det et basiskart som "planen tegnes på". I utgangspunktet danner basiskart og plandata til sammen plankartet, selv om plandata definisjonsmessig også kan være stedfestede planbestemmelser som framkommer på annen måte, f.eks. i form av reguleringsbestemmelser. Det offentlige kartgrunnlaget skal være utarbeidet i henhold til spesifikasjoner godkjent av Statens kartverk, jf. § 5 tredje ledd første punktum.

0.5.7 Planarkiv

Definisjon:

Planarkiv: et kommunalt arkiv som oppfyller kravene i arkivlova og som inneholder alle endelig vedtatte arealplaner.
(§ 2 bokstav g)

Merknader:

Forskriften stiller ikke materielle krav til planarkiv, kun til arkiv, jf. § 11 fjerde ledd. Når mange kommuner opererer med egne planarkiv avsondret fra kommunes hovedarkiv er det fordi de ønsker det som en egen arkivdel med eget ordningsprinsipp. Manuelle arkiv sorteres etter saksnr, mens et spesialarkiv/særarkiv kan sorteres etter egnet ordningsprinsipp, dvs. i mange tilfeller plan-ID. Det innebærer at alle planer tas ut av saksnummerrekken og fysisk plasseres samlet etter stigende planident. At det er en egen arkivdel, har betydning når årganger skal avleveres. Planmappene kan da bli stående mens resten flyttes (ved elektronisk arkiv viskes dette skillet ut).

Planarkiv kan være et papirbasert eller digitalt arkiv, eller begge deler, dvs. at noen dokumenter oppbevares i form av papir og andre som digitale filer. Minstekravet til planarkiv er at det oppfyller det som gjelder for systematisering og oppbevaring etter arkivlova.

0.5.8 Digitalt planregister

Definisjon:

Digitalt planregister: database med fullstendig og systematisert informasjon over endelig vedtatte arealplaner mv.
(§ 2 bokstav h)

Merknader:

Digitalt planregister skal være i henhold til nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister, jf. § 12 tredje ledd første punktum. Et slikt planregister er noe langt mer omfattende og avansert enn en planoversikt etter § 13, jf. definisjon i § 2 bokstav i. Et digitalt planregister skal inneholde registerinformasjon, og er altså ikke bare en katalogtjeneste. Det kan bestå av én base eller komplekse samlinger av plandatabaser og digitale dokumenter, ev. med kobling til arkiv- og fagdatabaser. Registeret skal kunne sammenstille ulike plantyper og planer fra ulike forvaltningsnivåer og forholde seg til ulike vertikalnivåer (lag) i planen og ha tilknyttede tjenester mot Internett (søk, innsyn og utveksling av data). Data fra digitalt planregister skal inngå i den nasjonale geografiske infrastrukturen (Norge digitalt) og spille sammen med grunnboks- og matrikkeldata. Det skal foreligge metadata for datasettene og informasjonen skal kunne være egnet til bruk for statistikkformål. I praksis vil digitalt planregister framstå som et digitalt planinformasjonssystem eller som et planforvaltningssystem, som for eksempel håndterer all planaktivitet i kommunen.

0.5.9 Planregister med planoversikt

Definisjon:

Planregister med planoversikt: en enkel fortegnelse eller oppstilling over endelig vedtatte arealplaner mv. i dokumentform.
(§ 2 bokstav i)

Merknader:

Slikt register kan i enkleste form være et digitalt dokument i Word, Excel, PDF eller liknende med en fortegnelse eller oppstilling over gjeldende arealplaner og planer under behandling, og med et kartomriss for planområdet. Dokumentet må være digitalt fordi informasjonen skal gjøres tilgjengelig for allmennheten på Internett (kommunens hjemmeside). Denne typen planregister vil være aktuelt for mindre kommuner som ennå ikke har anskaffet digitalt planregister.

0.5.10 Nasjonal arealplan-ID

Definisjon:

Nasjonal arealplan-ID: et landsdekkende entydig og unikt kjennetegn (identifikasjon) på en arealplan. (§ 2 bokstav j)

Merknader:

Krav om en entydig nasjonal identifikasjon for arealplaner er påkrevet bl.a. for at informasjonen i kommunalt digitalt planregister skal kunne lastes ned via Internett og sammenstilles sammen med andre arealplaner på regionalt eller nasjonalt nivå. En slik identifikasjon er også nødvendig for effektivt å kunne utarbeide landsomfattende statistikker over ulike typer arealformål mv. Nærmere krav til nasjonal arealplan-ID er fastsatt i § 9 som igjen viser til nasjonal produktspesifikasjon for arealplan og digitalt planregister. Krav om nasjonal arealplan-ID gjelder for alle planer uansett om kommunen har digitalt planregister etter § 12 eller et planregister med planoversikt etter § 13. Dersom kommunen velger å legge planer vedtatt etter plan- og bygningsloven 1985 eller eldre inn i digitalt planregister, skal planen tildeles nasjonal arealplan-ID, jf. § 15 tredje ledd. Det stilles også krav om nasjonal arealplan-ID etter §§ 9 annet og tredje ledd, 12 annet ledd, § 13 annet ledd.

0.6 Referanser

Miljøverndepartementet: Plan og kart etter plan- og bygningsloven (veileder på internett):

<http://www.regjeringen.no/no/dep/md/dok/veiledninger/2006/plan-og-kart-etter-plan-og-bygningsloven.html?id=450048>

Statens kartverk: SOSI-objektkatalog, versjon 4.0.

<http://www.statkart.no/sosi/welcome.htm>

Statens kartverk: SOSI-objektkatalog, - Fagområdet Plan, versjon 4.1., 4.1 2009

<http://www.statkart.no/nor/Standardisering/>

Statens kartverk: SOSI-kontroll og SOSI-vis - program for kvalitetskontroll av sosi-filer. 2009

<http://www.statkart.no/nor/Standardisering/SOSI-kontroll/>

Statens kartverk: Kvalitetssikring av oppmåling, kartlegging og geodata (Geodatastandarden) versjon 1.0, 20. september 2001

<http://www.statkart.no/IPS/filestore/cd2003/std/geodstd/geodata.pdf>

Statens kartverk: Kart og geodata versjon 2.0, 1. januar 2009

<http://www.statkart.no/admin/filestore/Standardisering/KartOgGeodata-v2.pdf>

Statens kartverk: Kontroll av geodata versjon 2007

<http://www.statkart.no/IPS/filestore/Standardisering/Kontroll-av-geodata-08-01-2007.pdf>

Grafisk utforming av kart i målestokk 1: 500 – 1:10 000, Versjon 1.1, 10. september 2002

<http://www.statkart.no/IPS/filestore/cd2003/std/grafisk/grautf.pdf>

Alle disse standardene er fritt tilgjengelig under standardiseringssidene hos Statens kartverk

<http://www.statkart.no/nor/Standardisering/>